

Становище

от проф. д.н. Филип Павлов

за дисертационния труд на Светлана Иванова Райчева
– докторант на свободна подготовка към катедра „Музика”,
Факултет по изкуствата, ЮЗУ „Н. Рилски” – Благоевград,
на тема

„Изпълнителско изкуство за детски музикален театър”
за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
по научната специалност 8.3 Музикознание и музикално изкуство

Светлана Райчева е ярък пример за успешно музикално развитие и сценична творческа кариера в областта на вокалното изкуство. Преминала последователно обучението си в музикалното училище в гр. Варна и в НМА „Проф. П. Владигеров”, тя продължава изграждането на своето изпълнителско майсторство като солистка в Хоровата капела „Св. Обретенов” и на сцената на МТ „Ст. Македонски”, където става желан партньор на най-звездното поколение певци от близкото минало. Следват прояви на европейски сцени в различни спектакли под диригентството на световни величия: Зубин Мета, Евгений Светланов, Мишел Пласон, Руслан Райчев и т.н. Блестяща изпълнителска кариера, която представя музикалната култура на България на най-голяма висота.

Насочването на Райчева към научно развитие и конкретно към тази тема безспорно е повлияно от многогодишната ѝ сценична дейност, свързано е с познанието на огромен художествен репертоар, включително и с творби на съвременното българско композиторско творчество, предназначени за изпълнение от деца. Особено ценен принос към идеята за тази разработка има нейната постоянна и активна работа с детския музикален театър „СветЮлка” към Народно читалище „Д-р Петър Берон 1926” – необятно поле за педагогически дейности и експерименти в сферата на музикално-изпълнителското изкуство.

Дисертационният труд на Светлана Райчева е сериозно и задълбочено изследване, което има претенцията да представи в научен, аналитичен и практически аспект важна и съществена част от педагогическата работа с деца от различни възрастови групи, които развиват музикално-артистичните си качества чрез целенасочени занимания с детски музикален театър и мюзикъл. **Актуалността на избраната тема е**

безспорна - да събере и извести важен, голям и ценен обем от информация, произтичаща от нейния музикален практикум с деца, която до този момент не е представяна, описвана, сравнявана, анализирана и изведена от гледна точка на конкретни наблюдения и художествени сценични резултати. **Научната осведоменост на дисертантката по разработвания** проблем несъмнено е свързана с нейното задълбочено и резултатно професионално образование, с аналитичните подходи към личното ѝ артистично развитие, с натрупания огромен практически опит като изпълнител в музикално-сценичните жанрове, който жалонира основните практико-приложни направления в разгърнатата изследователска практика.

Целта и задачите в дисертационния труд са правилно формулирани, тяхното изложение и изясняване следва логичен порядък, определян от последователното разглеждане и задълбочено анализиране на фактологическия материал. В настоящото научно изследване Райчева представя своята образователна концепция в областта на музикалната педагогика, свързана с обучението на деца-изпълнители в сценични постановки. Като поема риска да навлезе в едно дискусийно поле, дисертантката насочва центъра на разработката си към изясняване аспектите на видовете артистични проявления, които трябва да се овладеят в тяхното единодействие на сцената, независимо дали става дума за детско изпълнителско или професионално изкуство. Представен е разнороден съществен материал, който е в пряка връзка с **обекта и предмета** на нейното изследване.

Достоверността на използваните материали от чужди научни разработки и публикации е несъмнена, както и представянето им по различен признак. Те са **съществена и неделима част от изградената авторска концепция в настоящия труд**, дават широка база за расъждения и изводи, които осветляват важни етапи и насоки в практическата дейност на дисертантката за изграждане на детски певческо-актьорски кадри в жанра на музикалния театър.

Научното изследване представя в първа глава кратък обзор на историческа фактология, чиито граници се определят от конкретен материал, изясняващ предпоставките за възникването и утвърждаването на музикално-сценичните жанрове в България. Темата за значението на българската просветна училищна и читалищна дейност за развитието на творческите качества на децата логично се обвързва и с началото на

музикално-образователната дейност, която дава своите практически резултати в кратък период от време.

Певческото изкуство и физиологията на дишането са основните изследователски направления във втора глава, съставляващи и осигуряващи основата на изпълнителското изкуство в музикално-театралните жанрове. Без да се ангажира с методика на обучението по пеене, Райчева представя основната проблематика на вокалната постановка, която трябва да се усвоява и овладява от всяко дете-изпълнител в оперетни и мюзикълни постановки. Особено ценни са нейните примерни комплекси от практически упражнения, които следва да бъдат осмислени от децата в процеса на обучението и целенасочено да бъдат прилагани от тях в репетиционната дейност с необходимия индивидуален контрол, но под непрекъснатото наблюдение от страна на педагозите.

Моето лично мнение е, че **научно-творческият принос на трета глава е от най-висока стойност и представя по убедителен начин същината на изследователската концепция на дисертантката**. Изкушавам се да цитирам нейните думи, които отразяват причинно-следствената връзка в избора на темата и недвусмислено изразяват същността на разработката:

„Детското изпълнителско изкуство за музикален театър и мюзикъл е неизследвана област на публичните творчески прояви в изяви на деца на голямата артистична сцена. Това е изключително специфична и индивидуална изява на личността, която е в пряка връзка с общото музикално и цялостно артистично развитие и трябва непосредствено да се свързва с него. Специализираното вокално и актьорско обучение е строго индивидуално и е единствено възможната основа, върху която трябва да се гради развитието на актьора-певец за музикален театър.“

Изложението на същината на изследователския материал доказва, че са обхванати всички основни направления в обучението на деца за изпълнители в музикално-театрални постановки, които имат пряко значение за цялостното им артистичното изграждане. Разностранните задачи в обучителния процес са изведени в тяхната логична взаимосвързаност и последователност, според артистичното направление и неговата конкретна специфика. Представени и ясно разгравичени са **основните – общохарактерни проблеми, и индивидуалните**, които всяка детска личност представя. Една много точно изградена класификация с

широки възможности за педагогическо приложение в изгражданата систематика на различните етапи в артистичното обучение.

Приносните моменти в дисертацията, както са посочени от авторката, са изведени в пет точки, които представят естествено следващи се пластове на знанието и разкриват многопосочността и широките граници на изследователската тема. Това научно изследване може да изпълни своята роля на източник на ценна информация и на нови знания за обучението на деца-изпълнители в музикално-сценичните жанрове.

Публикациите на Светлана Райчева са пряко свързани с темата на изследването **и представят отделни постановки и изводи от тях, засягащи конкретни моменти от изграждането на дисертационния труд**. А частично представената ѝ като творчески принос солистична изпълнителска дейност е повече от впечатляваща като се има предвид, че тя отразява само отделни нейните прояви и то в минимален времеви период.

Като научен ръководител на Светлана Райчева мога да дам най-висока оценка за нейната ангажираност, отговорност, последователност, задълбоченост и творческо отношение към обосноваването и концептуалното развитие на изследователската работа и показано желание за научно израстване и развитие.

Всичко това ми дава основание да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да ѝ присъдят образователната и научна степен „доктор” по научната специалност 8.3 „Музикознание и музикално изкуство”.

03.04.2017
София

Член на научното жури:
/проф. д.н. Ф. Павлов/